

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Сироїд Тетяні Леонідівні
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата юридичних наук,
старшого наукового співробітника НДІ державного будівництва та
місцевого самоврядування НАПрН України,
доцента Жук Наталії Анатоліївни
на дисертацію Рудня Дмитра Станіславовича
«Конституційні цінності в умовах формування України
як правової держави»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 – Право
за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність і значущість теми представленого дисертаційного дослідження. Феномен соціальних цінностей є ключовим для визначення онтологічної основи культури, права, держави і суспільства, визначення вектору соціального прогресу. Перелік та ієрархія соціальних цінностей конкретного суспільства залежать від низки чинників та конкретно-історичних умов. Втім загальною вимогою до соціальних цінностей є їхнє визнання суспільством та здатність слугувати прикладом для наслідування.

У такому розумінні особливого значення в системі соціальних цінностей набувають конституційні цінності, як універсальні та фундаментальні, які сприяють свободі, соціальній солідарності та справедливості. Конституційні цінності є результатом певного соціального балансу, який досягається через конфлікти і компроміси між різними соціальними групами, між індивідуальними та загальними інтересами, і який забезпечує можливість існування конституційної демократії. У сучасній правовій державі вони складають основу функціонування громадянського суспільства на засадах пріоритету загальнолюдських принципів, які забезпечують відкритість суспільства та розвиненість його соціальних

структур, гарантованість основних прав і свобод людини і громадянина, ствердження режиму законності тощо. Система конституційних цінностей є серцевиною будь-якої правової системи та визначає характер усіх її складових, включаючи правову ідеологію, правову свідомість, правотворення, правотлумачення, правореалізацію та правозастосування. Отже, феномен конституційних цінностей відображає велику частину правової реальності та є фундаментом конституціоналізму.

З урахуванням цього, тема дисертаційного дослідження Д. С. Рудня виглядає актуальною, важливою та своєчасною у світлі необхідності ствердження України як правової держави та розвитку вітчизняного конституціоналізму в руслі провідних світових тенденцій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Більшість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації Д. С. Рудня, є певною мірою обґрунтованими і переконливими.

Дослідження проведено з використанням загальних і спеціальних методів наукового пізнання, включаючи історичний, формально-юридичний, структурно-функціональний та порівняльно-правовий методи. В якості опорного наукового підходу було обрано аксіологічний підхід, на основі якого дисертантом здійснено характеристику категорії «цінності», конституційних цінностей та конституційних принципів української держави в процесі реалізації концепції правової державності.

Достовірність результатів дослідження підтверджена їх апробацією на трьох міжнародних науково-практичних конференціях, а також обговоренням на засіданнях кафедри державно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна характеристика роботи. У дисертації чітко визначено мету, об'єкт і предмет дослідження, що обумовило його зміст та загальну структуру роботи. Для досягнення поставленої мети дисертант поставив завдання, які були вирішені у процесі роботи над дослідженням та відображені у висновках і

положеннях наукової новизни, винесених на захист.

Структура дисертації є логічною, послідовною та відповідає обраній проблематиці дослідження. Дисертація складається з анотації, вступу, двох розділів, що охоплюють шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел і 1 додатку. У першому розділі дисертації розкривається цінність як філософська та конституційно-правова категорія, зміст та значення конституційних цінностей у суспільстві, надається характеристика аксіологічного аспекту України як правової держави. У другому розділі досліджуються закономірності трансформації та модернізації конституційних цінностей у сферах прав і свобод людини та організації публічної влади, функціонування громадянського суспільства в умовах реалізації в Україні концепції правової держави. Завершується робота формуванням узагальнюючих висновків, бібліографічним переліком використаних джерел та 1 додатком.

Виклад матеріалу є поступовим і системним, висновки отримали належне наукове та практичне обґрунтування й апробацію.

Джерельна база дослідження (148 найменувань), хоча і є мінімально необхідною, втім, може розглядатися як достатня для розкриття змісту дисертаційної роботи в межах сформульованих завдань.

Загальна характеристика змісту дисертаційного дослідження. Представлена дисертація, яка виконана у формі спеціально підготовленого рукопису, являє собою загалом належне оформлене наукове дослідження, в якому здійснений аналіз конституційних цінностей в умовах формування України як правової держави.

В ході аналізу еволюції уявлень про категорію «цінність» в історії політико-правової думки, дисертант слушно виявляє зв'язок між уявленнями про цінності з категоріями «благо» та «інтерес» («потреби») (с. 26-29). Дисертантом з'ясовано, що цінність до сих пір не є законодавчо визначеною категорією та розглядається лише на доктринальному рівні – у філософському, теоретичному та конституційно-правовому аспектах, які знаходяться між собою у діалектичному взаємозв'язку (с. 43-44).

Дослідження змісту і значення конституційних цінностей у суспільстві (1.2.) здійснюється дисертантом через розкриття соціальної цінності Конституції України та встановлення змісту її норм щодо визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки найвищою цінністю. В контексті права людини на життя автор особливу увагу приділяє проблемі евтаназії та правовому досвіду її роз'язання у зарубіжних державах, на основі чого визнає роль цього правового інституту у створенні нових умов для розуміння життя людини як базової конституційної цінності (с. 53).

Здійснюючи порівняльний огляд систем конституційних цінностей в Україні та країнах Заходу (с. 60), дисертант звертається до проблеми конституціоналізації, відзначаючи її особливу роль у справі закріплення та подальшої трансформації конституційних цінностей, відзначаючи тісний зв'язок між цими феноменами (с. 62). В результаті, Конституція України розглядається ним як важлива соціальна та правова цінність, яка за допомогою принципу верховенства права формує загальне тло для комплексного гарантування та захисту суспільних цінностей і реалізації прав і свобод людини та громадянина. При цьому закріплені в Конституції України цінності дисертант оцінює як основні фундаментальні та основоположні блага, які посідають найвище місце у національному законодавстві (пункт 3 Висновків).

Аналіз аксіологічного аспекту України як правової держави (1.3.) дисертант здійснює через розкриття покладених в її основу принципів. Так, аналізуючи місце принципу верховенства права в системі конституційних цінностей, автор особливу увагу приділяє співвідношенню концепції правової держави та верховенства права у ціннісному ракурсі, з приводу чого висуває думку, що принцип верховенства права є фундаментальною ціннісною основою правової демократичної держави і водночас її деталізованою категорією (с. 77, 79).

Аналізуючи принцип взаємної відповідальності особи і держави, дисертант слушно відзначає складність притягнення до відповідальності держави в особі її посадових осіб (с. 93) та доходить висновку, що, попри антикорупційну реформу, цей правовий інститут в Україні лишається проблематичним аспектом у

формуванні правової держави. Одним із чинників цього вказується відсутність правового врегулювання питання щодо відповідальності держави в особі її посадовців за неефективні, безрезультативні рішення або дії, які призводять до порушення конституційних прав та свобод та руйнації конституційних цінностей (с. 95), із чим ми висловлюємо свою згоду.

У контексті трансформації сфери прав і свобод людини під впливом реалізації в Україні ідей правової держави автор зосереджується на інформаційній сфері, розглядаючи цифрову трансформацію України щонайпершим чинником трансформації конституційних цінностей (с. 102-111), зокрема, на рівні реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина. У цьому контексті дисертант робить слушне зауваження, що концепція правової держави вимагає забезпечення державою наявності альтернативних цифровому способів реалізації конституційних прав і свобод людини, зокрема, в сфері публічних послуг (с. 122).

В якості самостійного дисертант порушує питання про співвідношення права людини та цінності, що фіксується у межах цього права (с. 114), а міркування в цій царині розміщує в площині права людини на життя. Замислюючись над питанням щодо правового статусу ембріону та пов'язуючи його з законодавчою можливістю застосування абортів, автор висловлює раціональну думку про необхідність чіткого законодавчого урегулювання правового статусу ембріона як біологічної істоти, виходячи з того, що він є носієм базових конституційних прав та права на життя ще з моменту зародження в утробі матері (с. 119).

В роботі підкреслюється взаємозв'язок між правами та обов'язками і розкривається соціальна цінність конституційних обов'язків (с. 126-127). Окрема увага приділяється судовому захисту прав і свобод людини та трансформації судової процедури під впливом розвитку цифрових технологій. Соціальну цінність правосуддя дисертант пов'язує з підтриманням соціальної рівноваги (с. 131), окремо відзначаючи роль Конституційного Суду України у забезпеченні стабільності правової держави (с. 139).

Порушуючи проблему впровадження в Україні так званої люстрації,

дисертант з опорою на судову практику Європейського суду з прав людини та Верховного Суду України, а також висновки Венеціанської комісії висловлює думку, що процедура очищення влади у більшості випадках є дещо передчасною та такою, що порушує права людини (с. 139). Такий висновок він слушно пов'язує з випадками відсутності відповідних судових рішень щодо винуватості певних посадовців органів державної влади у скоєнні правопорушень і висуває пропозицію переглянути реформу щодо очищення влади на відповідність вимогам Конституції України та європейських стандартів у сфері прав людини (с. 143).

Аналіз модернізації конституційних цінностей в сфері організації публічної влади в Україні (2.2.) приводить дисертанта до висновку, що вона відбулася під впливом двох курсів - на протидію держави корупції в цій сфері (с. 146) та на децентралізацію, реалізовану у вигляді реформи місцевого самоврядування та фіскальної децентралізації (с. 153, 157), і є водночас пов'язаною з реформою державної служби (с. 163-176).

В роботі підкреслюється важлива інструментальна, інституційна та ціннісна роль громадянського суспільства у становленні Української правової державності, підтриманні правового порядку та розвитку конституційних цінностей у різних сферах. Позитивні зміни у системі конституційних цінностей громадянського суспільства (2.3.) дисертант пов'язує з дозволом держави на утворення недержавних установ та організацій (с. 176), переходом до багатопартійної системи (с. 186), створенням інституту адвокатури (с. 189), проголошенням свободи віросповідання та відокремлення церкви від держави (с. 200) тощо. Розкриваючи значення цих інституцій у захисті конституційних цінностей правової держави, дисертант слушно звертає увагу на перепони, які на практиці виникають перед ними на цьому шляху, та водночас зауважує на проблематику зловживання правами з боку цих інституцій.

Серед положень наукової новизни вважаємо за доцільне позитивно відзначити насамперед ті, що характеризуються, як такі, що розроблені дисертантом уперше, а саме:

- аксіологічне розмежування концепцій «правова держава» та «верховенство права» (с. 77, 79);

- здійснення характеристики процесів трансформації конституційних цінностей під впливом реалізації ознак правової держави (розділ 2).

Заслуговує на схвальну оцінку здійснене в дисертаційній роботі удосконалення положень щодо:

- змісту та значення категорії інтересу як інструменту захисту конкретних цінностей;

- дослідження Конституції України крізь призму аксіологічного аспекту;

- визначення специфіки втілення конституційних цінностей у сфері національної безпеки та обороноздатності у напрямі підсилення національної безпеки та обороноздатності України тощо.

Серед наукових положень, які в дисертаційному дослідженні набули подальшого розвитку, заслуговують на підтримку:

- розуміння конституційно-правової категорії «цінність» як базової настанови, чіткого орієнтиру, важливого соціального регулятора реалізації прав і свобод і необхідного каталізатора трансформації правопорядку й інноваційного розвитку національної правової системи, який повинен охоронятись державою та суспільством;

- виявлення ключових ідей трансформації та модернізації конституційних цінностей у сфері організації публічної влади;

- проблемних аспектів інституту взаємної відповідальності людини та держави як конституційної цінності формування української правової державності.

Дискусійні положення дисертації. Відзначаючи достатній рівень представленого на рецензування дисертаційного дослідження Рудня Д. С., його практичну значимість та наукову новизну, слід констатувати, що в роботі містяться положення, які потребують подальшого уточнення та удосконалення, зокрема:

1. На рівні положень наукової новизни дисертантом стверджується «факт зародження перших загальнолюдських цінностей у період первісної доби» і що «модель первісно общинного ладу... виступає своєрідним прообразом правової держави та формує відправні аксіологічні настанови для майбутньої її побудови» (с. 17-18, 210). Така позиція вступає у протиріччя з усталеними науковими підходами щодо характеристики первісних суспільств, правила поведінки в яких мали локальний (племінний), а не загальнолюдський характер, а також наукових підходів щодо становлення ідей сучасного конституціоналізму, зокрема, ідей правової державності та їх змісту. Так, право на життя людини, яке правильно розглядається Вами в дисертації як безумовна цінність, основоположне й визначальне в системі прав людини та невід’ємна ознака правової держави, у період первісних суспільств й аж до середини XX сторіччя такою цінністю ніяк не вважалося.

2. В числі удосконалених положень дисертант відзначає «аксіологічні підходи до процесів конституціоналізації та трансформації важливих аспектів державного та суспільного життя» і підкреслює, що «при цьому було наведено відповідні критерії для такого розмежування на основі якісних змістовних характеристик цих процесів, а також сформульовано модель зближення трансформації конституційних цінностей до їхньої конституціоналізації» (с. 19). Втім ці критерії та зазначена модель зближення не знайшли свого конкретного відображення на рівні висновків.

3. Досліджуючи трансформацію конституційних цінностей у сфері прав і свобод людини (2.1.), дисертант пов’язує утворення кіберполіції, структурних підрозділів з питань інформатизації та цифровізації в органах державного управління та місцевого самоврядування, запровадження електронного документообігу у державних та приватних структурах та електронної системи публічних закупівель (Prozorro) з «розширенням системи конституційних цінностей, які суттєво вплинули на порядок здійснення публічного адміністрування» (с. 103), не конкретизуючи, яким саме чином відбулося таке розширення під впливом цих фактів.

4. Вітаючи прагнення дисертанта до якомога широкого відображення здобутків проведеного дослідження у висновках, маємо звернути увагу на те, що стилістично їх відзначає переважно описовий, а не резолютивний характер з формулюваннями, виведеними на рівень узагальнень. Так, враховуючи, що одним із завдань дослідження зазначено визначення чинників, які призводять до руйнації конституційних цінностей (с. 16), цей аспект міг би знайти своє відображення у висновках в узагальненому вигляді. З іншого боку, деякі з науково цікавих положень, сформульованих по ходу основного тексту дисертації, не знайшли свого відображення у висновках. Це, зокрема, стосується багатоаспектної характеристики цінності (як філософської категорії, у загальнотеоретичному та конституційно-правовому аспектах), про що йдеться на с. 43-44.

5. Дослідження процесу так званої люстрації (с. 139-143) як фактору впливу на реалізацію конституційних прав і свобод людини в Україні і висновки в цій частині були б більш обґрунтованими за умови наведення дисертантом певних статистичних даних у цьому питанні, а також прогнозування подальшого розвитку прав людини в цій царині в умовах завершення терміну здійснення «очищення влади», встановленого відповідним Законом України.

6. Маємо звернути увагу і на те, що список використаних джерел дисертації в ряді своїх позицій оформлений з недотриманням вимог, включаючи відсутність деяких джерел, покладених в основу дослідження. Таке, наприклад, стосується, Закону України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року № 1682-VII, яким було врегульовані питання щодо люстрації, якій присвячена увага в роботі.

Разом із цим, наведені зауваження не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують наукової цінності дисертаційного дослідження.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях. Основні теоретичні положення і висновки дисертації викладені у 7 наукових публікаціях, з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у

зарубіжному періодичному виданні, а також тези 3 доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Усі названі публікації є достатньо обґрунтованими, відповідають темі дисертації та вимогам академічної доброчесності.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У розділах дисертації повно і вичерпно викладено зміст досліджень Рудня Д. С., зроблено посилання на наукові праці здобувача, наведені в анотації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, які могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження. Таким чином, можна стверджувати, що дисертація виконана здобувачем самостійно, а сформульовані в ній положення і висновки обґрунтовані на основі особистих досліджень автора.

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації. Аналіз змісту анотації засвідчує її відповідність основним положенням, які викладено в тексті дисертації. Анотація не містить положень чи ідей, які не зазначені в основному тексті дисертації. Анотація подана українською та англійською мовами та є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційного дослідження та окреслення його основних результатів, що містять відповідні елементи наукової новизни.

Загальний висновок. У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й вирішення наукового завдання, що має певне значення для розвитку вітчизняного конституціоналізму і полягає у формуванні образу конституційних цінностей крізь призму принципів правової державності, особливостей трансформації та модернізації їх системи в Україні як правовій державі під впливом різноманітних чинників політико-правового та технократичного характеру. Робота пройшла належну апробацію, а її зміст та отримані результати свідчать про достатній рівень оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341

від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Рудень Дмитро Станіславович - заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний опонент:

старший науковий співробітник

НДІ державного будівництва та

місцевого самоврядування НАПрН України,

кандидат юридичних наук, доцент

Наталія ЖУК

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:40:26 17.05.2025

Назва файлу з підписом: ВІДГУК ЖУК Н.А. на дисертацію Рудня Д.С._Конст цінності.docx.p7s
Розмір файлу з підписом: 69.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: ВІДГУК ЖУК Н.А. на дисертацію Рудня Д.С._Конст цінності.docx
Розмір файлу без підпису: 51.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Жук Наталія Анатоліївна

П.І.Б.: Жук Наталія Анатоліївна

Країна: Україна

РНОКПП: 2785900625

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:40:26 17.05.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АТ "УКРСИББАНК"

Серійний номер: 4723196C41B46DB60400000080CB030025551000

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
професору Сироїд Тетяні Леонідівні
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

**офіційного рецензента, кандидата юридичних наук, доцента,
доцента кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Передерія Олександра Сергійовича на дисертацію
Рудня Дмитра Станіславовича «Конституційні цінності в умовах
формування України як правової держави», подану на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Представлене на рецензування дисертаційне дослідження Рудня Д. С. «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави» має істотне значення для розвитку сучасної юридичної науки і практики. Комплексне наукове дослідження сутності конституційних цінностей і проблематики їх трансформації в умовах прискореного розвитку Української державності, формування України як правової держави, інноваційного розвитку національної правової системи та трансформації правопорядку є важливим та доречним з урахуванням реалій сьогодення. Це обумовлено тим, що у сучасній теоретичній юриспруденції залишаються не з'ясованими питання впливу формування правової держави на процес трансформації та модернізації конституційних цінностей, інноваційного розвитку національної правової системи.

У додаток до наведеного, розроблена Руднем Д. С. тематика дослідження видається практично важливою через соціальний запит на всебічну доктринальну розробку якісних змін, які відбуваються із конституційними цінностями у різних сферах суспільного життя і державного управління, осмислення ролі і значення прав людини в сучасних умовах розвитку національної державності України.

З огляду на вищевказане, обрана тематика дисертаційного дослідження Рудня Д. С. є актуальною, вчасною і значущою для сучасної юриспруденції та правозастосовної практики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні, є достатньо аргументованими та підкріплені доктринально.

Дисертацію виконано у формі спеціально підготовленого рукопису, який являє собою цілісне закінчене наукове дослідження з обґрунтованими ідеями та висновками. Дослідження виконано із застосуванням системи загальнотеоретичних і спеціальних методів наукового пізнання: аксіологічного, історичного, формально-юридичного, порівняльно-правового тощо.

Структуру дисертації побудовано з урахуванням послідовності вирішення завдань наукового пошуку. Вона є логічною і відповідає обраній тематиці дослідження. Відповідно до поставлених цілей, завдань, об'єкта і предмета дослідження робота складається зі вступу, двох розділів (що об'єднують шість підрозділів), висновків і списку використаних джерел.

Так, у вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначається мета, об'єкт і предмет дослідження, його методологічна основа, наукова новизна, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, апробація результатів науково-дослідної роботи.

У першому розділі «Загальнотеоретичні підходи до конституційних цінностей» досліджуються сутність цінності як філософської та конституційно-правової категорії, зміст та значення конституційних цінностей у суспільстві, зв'язок зазначених категорій з правовим типом державності.

У другому розділі «Трансформація основних видів конституційних цінностей в умовах формування України як правової держави» автором зосереджено увагу на дослідженні проблематики трансформації конституційних цінностей у сфері прав і свобод людини під впливом ідей правової державності, аспектів модернізації конституційних цінностей у сфері організації публічної влади, чинниках зміни конституційних цінностей

громадянського суспільства в умовах формування правової державності на теренах України.

Наведені у роботі висновки автора, сформульовані пропозиції і рекомендації можуть бути використані як у науковій діяльності при виконання досліджень з суміжної проблематики у майбутньому, так і у сфері правотворчої і правозастосовної практики.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертаційне дослідження є першою у вітчизняній юридичній науці роботою, в якій комплексно вирішується проблема трансформації конституційних цінностей під впливом процесів розбудови України як правової держави.

У результаті виконаного наукового дослідження було сформульовано низку актуальних для сучасної юридичної науки висновків, які характеризуються належним рівнем наукової новизни.

Зокрема, заслуговують на позитивну увагу такі наукові здобутки автора:

- проведений аналіз чинників формування конституційних цінностей у процесі еволюції соціуму;
- здійснено доктринальне розмежування таких концепцій як «правова держава», «верховенство права», «конституційні цінності» з урахуванням їх змістовного діалектичного зв'язку;
- уперше у науці розкрито закономірності трансформації конституційних цінностей і виокремлено чинники правової реальності, які обумовлюють відповідні процеси;
- доведено наукову тезу про те, що категорія «інтерес» є домінуючою у процесі правового захисту конституційних цінностей, їх трансформації у контексті забезпечення прав і свобод особи;
- висвітлено результати комплексної наукової характеристики Конституції України як основи гарантування ключових конституційних цінностей;
- розкрито проблематику реалізації конституційних цінностей у межах формування України як правової держави, висвітлено ключові аспекти

проблематики процесів трансформації та модернізації конституційних цінностей під впливом ідей правової державності.

Повнота викладу одержаних результатів. У рукописі дисертації чітко визначено мету і завдання дослідження, об'єкт і предмет, докладно описано систему методів, які застосовувались автором у процесі виконання дослідження.

Дисертація Рудня Д. С. характеризується змістовною єдністю наведеного у рукописі емпіричного матеріалу, єдністю змісту, мети та завдань. Матеріал, викладений у розділах дисертації є логічно послідовним, інформативним, системним. Висновки дисертації повною мірою презентують наукову новизну роботи та одержані результати.

Дискусійні положення дисертації. Відзначаючи належний теоретичний рівень представленого на рецензування дисертаційного дослідження Рудня Д. С., його практичну значущість та наукову новизну, є підстави констатувати наявність у роботі певних дискусійних та спірних положень, які потребують уточнення та додаткового обґрунтування. Зокрема:

1. Автор дисертації, у контексті аналізу реалізації принципу верховенства права в Україні, зазначає, що значна частина сучасного цивільного населення не виконує якісно акти законодавства у добровільному порядку (с. 74). Вважаємо, що задля уточнення авторської позиції, потребує додаткового пояснення що мається на увазі під «якістю» виконання громадянами України положень національного законодавства;

2. У дисертації автором акцентується увага на тому, що розвиток Інтернет і поглиблення диджиталізації суспільного життя впливає безпосередньо на трансформацію конституційних цінностей (с. 103). Проте, у чому полягає трансформаційний вплив не розкривається;

3. У підрозділі 2.2 «Модернізація конституційних цінностей у сфері організації публічної влади у межах формування правової держави в Україні» автором справедливо обґрунтовується деструктивний, руйнівний вплив корупції на регуляторну роль конституційних цінностей у сфері організації публічної влади. При цьому, автор наголошує на загрозовому потенціалі

корупції для реалізації конституційних цінностей переважно у сфері функціонування органів місцевого самоврядування, сектору безпеки і оборони, організації системи державної служби. Поряд із цим, поза увагою автора залишаються такі інші соціально важливі сфери як освіта, медицина, соціальне забезпечення, розвиток інфраструктури та ін.;

4. У межах підрозділу 2.3 «Зміна конституційних цінностей громадянського суспільства при формуванні правової державності на теренах України» автором стверджується, що однією із заporук розвитку демократії як конституційної цінності повинна бути «певна дистанція» між державою і суспільством (с. 183). Автору доцільно деталізувати викладену позицію з огляду на її багатоманітне змістовне наповнення.

Наведені положення не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують наукової цінності рецензованого дослідження.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях. Основні теоретичні положення дисертації висвітлені в 7 наукових публікаціях: 3 із них – у періодичних наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні країни, що входить до Європейського Союзу та 3 -ох тезах наукових доповідей. Означені публікації чітко відображають висновки дослідження, які є достатньою мірою логічними та обґрунтованими.

Відсутність порушення академічної доброчесності. У рукописі дисертаційного дослідження Рудня Д. С. відсутні ознаки порушення академічної доброчесності. Автором зроблено посилання на використані у процесі виконання роботи джерела наукової інформації та наукові праці здобувача, наведені в анотації. Текст дисертації є оригінальним і таким, що виконаний здобувачем самостійно, а сформульовані в ній положення і висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора.

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації. Опрацювання анотації дисертаційного дослідження засвідчує її відповідність основним положенням, які викладено в основній частині роботи. Анотація не містить положень, ідей та висновків, які не зазначені в основному тексті

дисертації. Анотацію виконано українською та англійською мовами і її зміст коротко розкриває основні положення дисертаційного дослідження та його основні результати, що містять відповідні елементи наукової новизни.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Рудня Д. С. «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави» вирізняється стрункою і зрозумілою архітектонікою викладеного матеріалу, високим рівнем науковості і методологічного обґрунтування наведених положень, доказовістю авторських висновків і пропозицій. Поставлених мети і завдань дослідження автором досягнуто.

За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Рудня Д. С. відповідає спеціальності 081 – Право, а його результати пройшли належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною працею, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам.

На підставі викладеного є підстави зробити висновок, що дисертація «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Рудень Дмитро Станіславович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний рецензент:

Доцент кафедри державно-правових
дисциплін юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
кандидат юридичних наук, доцент

Олександр ПЕРЕДЕРІЙ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:36:57 12.05.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_на_дисертацію_Рудня_Д_С_Передерія_О_С_.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 28.6 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_на_дисертацію_Рудня_Д_С_Передерія_О_С_.docx
Розмір файлу без підпису: 25.6 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ПЕРЕДЕРІЙ ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ

П.І.Б.: ПЕРЕДЕРІЙ ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 3084607995

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:36:56 12.05.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000BB944601EBB9FA05

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Сироїд Тетяні Леонідівні
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата юридичних наук,
доцента кафедри конституційного права України Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Ткаченка Євгенія Володимировича
на дисертацію Рудня Дмитра Станіславовича
«Конституційні цінності в умовах формування України
як правової держави»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 – Право
за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність і значущість теми представленого дисертаційного дослідження. Робота є дійсно актуальною, про що свідчить велика кількість досліджень, а також практична орієнтованість роботи.

Наразі, наскільки мені відомо, в Україні є доволі унікальною є робота Рудня Дмитра Станіславовича на здобуття наукового ступеня д-ра філософії в галузі знань 08 "Право" на тему «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави».

Автор використовує відповідні роботи, що свідчить про повноту дослідження. В роботі використана значна джерельна база охоплює роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, судову практику, практику Конституційного Суду України, практику Європейського Суду з прав людини, практику зарубіжних судів, Венеційської комісії. Рішення Конституційного Суду України, а також наукові розробки, які використовує дисертант датуються різними роками.

Однією з головних ідей конституціоналізму, є ідея про те, що державна влада має діяти лише в межах, визначених і дозволених їй вільними громадянами. В умовах конституціоналізму не держава мусить навчати громадян належній поведінці, а громадяни мають вказувати державі на корисне для них спрямування її діяльності. Адже громадяни ризикували б отримати під виглядом Основного Закону зниження стандартів щодо забезпечення прав людини.

Верховенство права як ключова конституційна цінність означає, що влада мусить діяти в межах та легімітувати свою діяльність народом відповідно до закону і права.

Дійсно, система конституційних цінностей є основою правової культури, правової свідомості, правотворчої та правозастосовчої діяльності в Україні. Є основою сучасного національного конституціоналізму.

Наведені аргументи переконують у відповідності дисертаційного дослідження Рудня Дмитра Станіславовича «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави» критеріям актуальності та новизни, що висуваються Міністерством науки і освіти України щодо такого виду наукових робіт. Зупинимось більш детально на аналізі цього наукового доробку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані дисертантом є обґрунтованими і переконливими.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Зокрема, було використано порівняльно-правовий метод, який дозволив виявити специфіку розуміння, правого закріплення та практичної реалізації конституційних цінностей у зарубіжних державах. Також, структурно-функціональний метод дав змогу розкрити внутрішню та зовнішню будову конституційних цінностей, їхнє практичне значення у сфері публічної влади, підтримання національної

безпеки та обороноздатності, а також визначити їхню роль у функціонуванні інститутів громадянського суспільства під впливом ідей правової державності.

Достовірність результатів дослідження підтверджена їх апробацією на трьох міжнародних науково-практичних конференціях, а також обговоренням на засіданнях кафедри державно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Загальна характеристика роботи. Мета і задачі дослідження сформульовані Д. С. Рудня логічно та послідовно й обумовлені темою дисертації. Так, метою рецензованої дисертаційної роботи є «є комплексний аналіз конституційних цінностей в умовах формування України як правової держави.» (с. 11).

Для досягнення вказаної мети у дослідженні були розв'язані такі задачі:

- з'ясувати особливості цінностей як філософської та конституційно-правової категорії;
- провести аналіз розвитку конституційних цінностей на сучасному етапі державотворення в Україні;
- встановити зміст та значення конституційних цінностей у суспільстві;
- проаналізувати вплив конституційних цінностей на розвиток державності в сучасних умовах ;
- з'ясувати особливості трансформації основних видів конституційних цінностей під впливом ідей правової державності;
- визначити особливості модернізації конституційних цінностей у сфері публічної влади;
- охарактеризувати Україну як правову державу з точки зору аксіологічного підходу;
- визначити проблеми існування та розвитку конституційних цінностей в українській правовій державності, а також чинники, які призводять до їхньої руйнації.

Заслуговує на позитивну оцінку й джерельна та емпірична база дисертаційного дослідження Д. С. Рудня. Зокрема, джерельна база дисертації представлена науковими джерелами, актами чинного законодавства, практикою як українських, так і зарубіжних юрисдикційних органів.

Зміст та структура дисертації свідчать про комплексний підхід до вирішення поставлених завдань, системність та послідовність у висвітленні проблем, що стосуються об'єкта дослідження. Робота складається із вступу, двох розділів, що включають 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. За змістом матеріали дисертації розміщено у логічній послідовності, з необхідним відображенням відповідних положень у вступі, викладом ідей, узагальнень, аргументів в основному тексті та висновках до окремих розділів та дисертаційного дослідження в цілому.

Загальна характеристика змісту дисертаційного дослідження. Серед висновків, положень і пропозицій, винесених Д. С. Рудня на захист, привертають увагу, як такі, що становлять наукову та практично-правову цінність, наступні з них.

Вдалим є визначення поняття конституційної цінності як «базової і чіткого орієнтиру, а також важливого соціального регулятора реалізації прав і свобод, та необхідний каталізатор трансформації правопорядку, інноваційного розвитку національної правової системи, який повинен охоронятись державою та суспільством, як сукупність матеріальних та духовних благ, що за результатом правотворчої діяльності спеціальних уповноважених органів отримав своє нормативне закріплення шляхом визнання та санкціонування державою співробітництва територіальних громад» (С. 99)

Важливим і таким, що заслуговує на увагу науковців є й висновок, що динаміка розвитку конституційних цінностей в Українській правовій державі залежить перш за все від якісної правотворчої та правозастосовної діяльності, що здійснюється уповноваженими суб'єктами владних повноважень, а також їх належного дотримання та виконання. Адже будь-яка нормативно-правова

база, яка постійно трансформується сприяє формуванню нових цінностей, що дає людині нові можливості в отриманні додаткових матеріальних та нематеріальних благ. Для реалізації таких складових, важливе значення відіграє не лише принцип верховенства права, який прийнято вважати фундаментальним та мега принципом у системі законодавства, а і його гармонійне доповнення принципом законності, що, на нашу думку, деталізує його функціональне призначення і розкриває його ціннісні характеристики під впливом ідей правової державності (С. 212).

Щодо сучасних тенденцій у сфері прав людини автор вказує на реалізацію в Україні ідей правової держави автор зосереджується на інформаційній сфері, розглядаючи цифрову трансформацію України щонайпершим чинником трансформації конституційних цінностей (с. 102-111)

Цікавими та слушними є висновки дисертанта про те, що реформа децентралізації як один із ключових процесів трансформації конституційних цінностей у сфері організації публічної влади місцевого рівня призвела до появи нової моделі управління матеріальними, фінансовими та природними ресурсами. І незважаючи на те, що така реформа до сьогоднішнього дня поки ще не досягла того рівня за очікуваними показниками, які були передбачено Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні 2014 року, якість надання адміністративних послуг населенню значно покращилася та стала більш доступнішою. Але якщо говорити в цілому та враховуючи тривалість на сьогоднішній день правового режиму воєнного стану в Україні, що призвело до зміни деяких пріоритетів у розподілі фінансових ресурсів, сфера місцевого самоврядування динамічно розвивається та з кожним днем набуває більш якісніших рис. Крім того, не менш важливим питанням стала ефективна співпраця органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади у вирішенні питань загальнодержавного та місцевого значення. За таких умов, сферу місцевого самоврядування, слід розглядати як додатковий механізм

центральної влади, який сприятиме виконанню Конституції України та законів і таким чином сприятиме дотриманню принципу верховенства права у всіх сферах, що є важливим чинником у дотриманні прав і свобод людини та громадянина, як того вимагає концепція правової держави (С.215).

Також заслуговують на увагу такі висновки:

- зародження перших загальнолюдських цінностей припадає на період первісної доби, оскільки наявність правил поведінки (мононорм), які існували у кожному племені, виступало ціннісною першоосновою як для збереження окремого людського життя, так і для сталого існування відповідного колективу людей. При цьому модель первісно общинного ладу, у межах якої генеруються суспільством оптимальні на той час правила, що гарантували базові людські цінності, виступає своєрідним прообразом правової держави та формує відправні аксіологічні настанови для майбутньої її побудови;

- положення щодо змісту та значення категорії інтересу як інструменту захисту конкретних цінностей, що має безпосередній стосунок до розбудови правової держави. У ході наукового дослідження було з'ясовано, нормативно закріплену діяльність з лобіювання як спробу втілення інтересів у практичну площину, спрямовану на утворення, зміну чи скасування правових норм, які сприяють утворенню нових можливостей у відповідних сферах, тобто сприяють трансформації конституційних цінностей, які можуть змінювати соціально-правове становище для людини, суспільства та держави;

- розуміння конституційно-правової категорії “цінність” як базової настанови та чіткого орієнтиру, а також важливого соціального регулятора реалізації прав і свобод, та необхідного каталізатора трансформації правопорядку, інноваційного розвитку національної правової системи, який повинен охоронятись державою та суспільством;

- ключові ідеї трансформації та модернізації конституційних цінностей у сфері організації публічної влади, у процесі чого надано

характеристику повноважень органів місцевого самоврядування з урахуванням процесів децентралізації з точки зору подальшої розбудови правової державності;

– проблемні аспекти інституту взаємної відповідальності людини та держави як конституційної цінності формування української правової державності. Доведено, що в Україні зазначений інститут є таким, що не повною мірою сприяє гарантуванню конституційних цінностей правової держави через не повне врегулювання всіх питань стосовно застосування дієвих механізмів відповідальності держави перед людиною на національному рівні.

Дисертація містить і низку інших цікавих і оригінальних висновків, положень і пропозицій, що не винесені окремо в положення до захисту.

Пропозиції та висновки, сформульовані Д. С. Рудня, на основі проведеного нею дослідження, є самостійними, ґрунтовними та достовірними, мають науково-теоретичне та практичне значення і можуть бути використані у правотворчій, правозастосовній, науково-дослідній сферах, у навчальному процесі та правовиховній роботі.

Дискусійні положення дисертації. Поряд із тим, аналіз дисертаційного дослідження Д. С. Рудня викликає низку запитань, зауважень і заперечень, вимагає уточнення окремих теоретико-методологічних сентенцій і висновків.

По-перше, питання ієрархії конституційних цінностей є чи не найдискусійнішим в правовій науці. Філософія цінностей так само має різноманітні погляди: від вибудовування жорсткої ієрархії цінностей до релятивізму і заперечення відповідної ієрархії.

Це питання має неабияке практичне значення як в практиці конституційного судочинства (розгляду справ Конституційним Судом України), так і для звичайних суддів, яким надано право трьома процесуальними кодексами (ЦПК, ГПК, КАС) не застосовувати закон, а

застосовувати норми Конституції як норми прямої дії. Які погляди дисертанта щодо цієї проблематики?

По-друге, у роботі Ви зазначаєте, що «Конституція України виступає як важлива соціальна та правова цінність для суспільства та держави, оскільки саме вона визначає важливі умови для функціонування інститутів громадянського суспільства, розвитку конституційного ладу та організації діяльності апарату публічної влади, який здатний захищати та постійно втілювати базові конституційні цінності у соціальне середовище. При цьому, йдеться навіть не тільки про ті цінності, що прямо зафіксовані в Основному Законі, а й ті, що можуть впливати із різноманітних суспільних відносин, які регулюються іншими законодавчими актами або ті, що нормативно не закріплені, але фактично існують у практичній реальності та згодом можуть набувати загальнообов'язкових рис. Важливою особливістю Конституції України є те, що у силу специфіки принципу верховенства права та апелювання до природного права, вона не в змозі постійно фіксувати усі ті цінності, які виникають через динамічне поширення природничих та штучних чинників, які виникають у сучасному світі. Проте, незважаючи на це, Основний Закон формує загальне тло для комплексного гарантування та захисту їх, що робить його унікальним, безперешкодним та ціннісним явищем у реалізації прав та свобод людини та громадянина.

Яке значення мають конституційні цінності, зокрема людська гідність, свобода, демократія, верховенство права, обмеження влади та національна безпека, у формуванні правової держави та громадянського суспільства в Україні, і як забезпечити їх реальну дію в умовах глобальних викликів, збройної агресії та внутрішньополітичної нестабільності?

По-третє, як бачить дисертант проблему щодо розуміння та особливостей застосування таких конституційних цінностей як свобода людини, людська гідність, обмеження влади, національна безпека в умовах надзвичайного та воєнного стану. Яким чином в умовах надзвичайного або воєнного стану змінюється розуміння та застосування базових

конституційних цінностей — таких як свобода людини, людська гідність, принцип обмеження влади та забезпечення національної безпеки — і як забезпечити баланс між захистом прав особи та потребами державної безпеки в демократичному суспільстві?

По-четверте, у роботі Ви вказуєте, що «Глобальна мережа інтернет, як найвизначніше досягнення людства в інформаційній сфері, стала ключовою цінністю для утворення та розвитку нових можливостей, що дало змогу значно удосконалити реалізацію прав та свобод, зокрема права на інформацію, змінити систему та організацію публічної влади та відкрити доступ до нових матеріальних та нематеріальних благ або трансформувати їх новий формат. Але, сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення, які хоч і здатні постійно відкривати безмежні можливості, але через сучасну практику зловживання правами, які зазвичай сприяють незаконному заволодінню майна, права на майно або інших правопорушень, не завжди носять у собі позитивний характер для людини та всієї держави, що призводить до знецінення вже існуючих цінностей або сприяють їх викривленню, які гарантуються на рівні Конституції України та законів».

Яким чином розвиток глобальної мережі Інтернет та сучасних інформаційних технологій впливає на реалізацію прав і свобод людини, зокрема права на інформацію та право власності, в умовах зростання загроз зловживань і правопорушень у цифровому просторі, та які механізми можуть забезпечити баланс між відкритістю інформації і захистом основоположних конституційних цінностей в Україні?

По-п'яте, яким чином принцип народовладдя реалізується як базова конституційна цінність у демократичній державі та як Ви розумієте доктрину установчої влади?

Відсутність порушень академічної доброчесності. У розділах дисертації повно і вичерпно викладено зміст досліджень Рудня Д. С., зроблено посилання на наукові праці здобувача, наведені в анотації. У роботі

не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, які могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження.

Ідентичність змісту анотації. Анотація не містить положень чи ідей, які не зазначені в основному тексті дисертації. Анотація подана українською та англійською мовами та є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційного дослідження та окреслення його основних результатів, що містять відповідні елементи наукової новизни.

Загальний висновок. У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й вирішення наукового завдання, що має певне значення для розвитку вітчизняного конституціоналізму і полягає у формуванні образу конституційних цінностей крізь призму принципів правової державності, особливостей трансформації та модернізації їх системи в Україні як правовій державі під впливом різноманітних чинників політико-правового та технократичного характеру.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Рудень Дмитро Станіславович - заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний опонент –
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Євгеній ТКАЧЕНКО

ТКАЧЕНКО ЄВГЕНІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ТКАЧЕНКО ЄВГЕНІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ
РНОКПП	3012507557
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	17:59:50 18.05.2025
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F04000000E45BCB0139195106
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Сироїд Тетяні Леонідівні
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

**офіційного рецензента, кандидата юридичних наук, доцента кафедри
міжнародного і європейського права юридичного факультету
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Реньова Євгена Владиславовича
на дисертацію Рудня Дмитра Станіславовича
«Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 – Право за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження Рудня Дмитра Станіславовича на тему «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави» має суттєве значення в аспекті розвитку сучасної української правової державності. На сьогоднішній день, враховуючи розвиток інноваційних технологій та інших трансформаційних процесів, що впливають на зміну сфери суспільних відносин, виникла потреба у запровадженні нових підходів у державному управлінні та реалізації конституційних прав та свобод, а також їх цінностей, які отримали своє нормативне закріплення на рівні Основного Закону, інших законодавчих актів, а також ті, що прямо не зафіксовані у нормативних актах, але вони фактично впливають із суспільних відносин, зокрема з юридичних фактів (дій та подій), які потребують захисту з боку держави.

З огляду на вищевказане, обрана тематика дисертаційного дослідження Рудня Д.С. є актуальною, вчасною для юридичних філософських, соціологічних, психологічних та інших гуманітарних наук, а також для практики застосування у відповідних сферах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні, є достатньо аргументованими та такими, що повністю відповідають поставленій меті.

У ході дослідження використовувались загальнонаукові принципи та підходи, а також спеціально-наукові методи пізнання правових явищ, зокрема автором використано: історичний метод, формально-юридичний метод, порівняльно-правовий метод тощо.

Архітектоніка роботи є логічною. Дисертаційне дослідження відзначається послідовністю емпіричного матеріалу, чіткістю й зрозумілістю формулювань, а також є таким, що повністю відповідає обраній тематиці. Відповідно до завдань, об'єкта, і предмета дослідження робота складається зі вступу, двох розділів (що об'єднують 6 підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатку. Так, у вступі обґрунтовуються актуальність теми дослідження, визначається мета і предмет дослідження, методи, наукова новизна, теоретичне і практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі – «Загальнотеоретичні підходи до конституційних цінностей» – автором зосереджено увагу на цінностях на певних етапах еволюційного розвитку, проаналізовано їхнє суттєве значення у житті людини, вплив на формування української правової державності, розкрито основні положення змісту та значення принципу взаємної відповідальності людини та держави, надано змістовну характеристику концептуальних підходів розвитку української правової держави в аксіологічному аспекті.

У другому розділі – «Трансформація основних видів конституційних цінностей в умовах формування України як правової держави» – автор приділяє увагу процесам трансформації та модернізації конституційних цінностей. У цьому розділі дисертантом надано змістовну аксіологічну характеристику прав людини й громадянина, обов'язків, а також співвідношення між ними, проаналізовано українське правосуддя, яке на

сьогоднішній день перебуває у процесі реформування, висвітлено ключові аспекти організації та функціонування Конституційного Суду України, реформу децентралізації як процес модернізації державного та місцевого управління.

В цілому представлений дисертантом теоретичний матеріал написаний на належному науковому рівні і має адекватне розв'язання визначеної проблематики. Висловлені автором висновки, пропозиції і рекомендації можуть бути використані у теоретичних та практичних сферах.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Наукова новизна полягає у тому, що дисертаційне дослідження є першою у вітчизняній юридичній науці роботою, в якій комплексно висвітлюються ключові аспекти трансформації конституційних цінностей під впливом процесів розбудови України як правової держави. Дисертантом були напрацьовані відповідні рекомендації щодо удосконалення відповідного конституційного законодавства в Україні, які матимуть як теоретичне, так і прикладне значення, що цілком можуть вплинути на процес правотворчості та правозастосування.

Заслужують на особливу увагу такі положення дисертаційного дослідження:

- виявлення та дослідження цінностей, які існували у період первісної доби та виступали своєрідним праобразом правової держави, що у свою чергу стало передумовою у появі офіційних державних утворень із власною на той час системою законодавства (підрозділ 1.1);

- з'ясування аксіологічної сутності основних цінностей, які зафіксовані у статті 3 Конституції України, а також визначення їхнього впливу на процес формування української правової держави (підрозділ 1.2);

- проведення аксіологічного розмежування таких концепцій, як «правова держава» та «верховенство права» (підрозділ 1.3);

- висвітлення проблемних аспектів інституту взаємної відповідальності людини та держави як конституційної цінності формування української правової державності (підрозділ 1.3).

Повнота викладу одержаних результатів. Текст дисертації автора повністю відповідає визначеній меті, об'єкту і предмету дослідження, а його рекомендації, висновки можна вважати науково обґрунтованими, логічними, актуальними у наш час, які повністю розкривають сутність проблематики та шляхи їх вирішення. У дисертації чітко визначено мету, об'єкт і предмет дослідження, що обумовило змістовну повноту рецензованої роботи.

Дискусійні положення дисертації. Відзначаючи належний науковий рівень дисертаційного дослідження Рудня Дмитра Станіславовича, слід констатувати, що у роботі містяться окремі положення, які потребують певного уточнення та додаткового обґрунтування, зокрема:

1. У роботі не у повній мірі приділено увагу характеристиці конституційних цінностей у сфері національної безпеки та оборони правової держави, що викладені у анотації. У матеріалах дисертації, а саме у підрозділі 2.1, висвітлюються лише цінності кібербезпеки, які є складовою національної безпеки України відповідно до Стратегії кібербезпеки України, що була введена в дію Указом Президента України від 26 серпня 2021 року «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України».

2. У підрозділі 2.2 дисертаційного дослідження висвітлені основні аспекти прояву корупції в органах влади, що є прямою загрозою інтересам національної безпеки. Проте у роботі не запропоновано чітких рекомендацій у боротьбі з таким антисоціальним явищем. Оскільки дане питання є актуальним протягом декількох тисячоліть та потребує нових підходів у подоланні такої проблематики, що негативно впливає на розвиток конституційних цінностей, зокрема у підтриманні національної безпеки української правової держави, тому може бути предметом для обговорення на публічному захисті дисертації.

Разом з цим, наведені зауваження не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях. Основні теоретичні положення дисертації висвітлені у 7 наукових працях, з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні країни, що входить до Європейського Союзу, а також у 3-х тезах наукових доповідей. Вищезазначені публікації чітко відображають основні положення дисертаційного дослідження, у яких розкривається сутність обраної тематики.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У представлений на захист дисертації досить повно, точно і вичерпно відображено зміст і принципові підходи наукового дослідження Рудня Д.С. У рецензованій роботі не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, які здатні були б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дисертантом дослідження. Таким чином, можемо констатувати, що дисертація виконана здобувачем самостійно, а сформульовані в ній наукові положення, позиції та висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора.

Загальний висновок. Дисертаційна робота виконана на високому науково-теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, у якому опрацьовані як вітчизняні, так і зарубіжні літературні джерела. Зміст роботи повністю відповідає поставленій меті та завданням, висновки є аргументованими та методологічно обґрунтованими. Наукова новизна без сумніву є актуальною, своєчасною для сучасної юридичної науки, а надані висновки й рекомендації можуть суттєво удосконалити конституційне законодавство.

За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Рудня Д.С. відповідає спеціальності 081 – Право, робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною працею, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам. На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація «Конституційні цінності в умовах формування України як правової держави», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44

від 12.01.2022 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Рудень Дмитро Станіславович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний рецензент:

Доцент кафедри міжнародного
і європейського права
юридичного факультету
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
кандидат юридичних наук

Євген РЕНЬОВ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 07:28:01 19.05.2025

Назва файлу з підписом: Реньов_Рецензія_Рудень_КЕП.pdf
Розмір файлу з підписом: 413.6 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Реньов_Рецензія_Рудень_КЕП.pdf
Розмір файлу без підпису: 379.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: РЕНЬОВ ЄВГЕН ВЛАДИСЛАВОВИЧ

П.І.Б.: РЕНЬОВ ЄВГЕН ВЛАДИСЛАВОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 3352002530

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 07:28:00 19.05.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000003FA4170141355106

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00